

Asia: VN/9008/2024

Luonnos POP-jätteen käsittelyoppaaksi

Lausunto

Luku 2: Mitä POP-yhdisteet ovat

Ei lausuttavaa.

Luku 3: Mitä POP-jäte on

Ei lausuttavaa.

Luku 4: POP-jätteen käsittelyä koskevat säännökset

POP-jätteestä ja sen pitoisuuksista puhuttaessa olisi syytä täsmentää mittayksikkö tai erä, jota tarkoitetaan. Esimerkiksi SER:n tapauksessa voi olla kyse yksittäisestä laitteesta, häkillisestä, kontillisesta tai koko vuoden aikana kerätystä SER-jätteestä.

Oppaassa sanotaan: "Jätettä ei kuitenkaan saa laimentaa pitoisuusrajan alittamiseksi." Esimerkiksi SER:n kierrätysprosessissa tyypillisesti eri lähteistä kerätty materiaali sekoittuu useaan kertaan eri kierrätysprosessin vaiheissa. Nykyinen käsittelymenetelmä takaa kierrätysmateriaalien tehokkaan ja turvallisen talteenoton, mikä tukee myös jätedirektiivin kierrätysastetavoitteiden toteutumista.

Luvut 5: POP-yhdisteet kierrätystuotteissa ja sivutuotteissa

Ei lausuttavaa.

Luku 6: POP-yhdisteitä sisältävien tuotteiden uudelleenkäyttö

On hyvä, että POP-jätteen käsittelyoppaassa kuvaillaan laitteiden ja rakennusosien uudelleenkäyttöön mahdollisesti sisältyvät pop-aineisiin liittyvät riskit.

POP-sääntelyllä ei tule kuitenkaan tarpeettomasti rajoittaa uudelleenkäyttöön kelpaavien laitteiden hyödyntämistä. Materiaalina hyödyntämisen sijaan uudelleenkäytön tulisi olla taloudellisesti houkuttelevampi vaihtoehto. Oppaan mukaan jätevirroista poimittavien uudelleenkäyttöön

soveltuvien laitteiden tulee täyttää POP-yhdisteitä tuotteissa koskevat säännökset, jotka ovat voimassa sillä hetkellä. Tämän varmistaminen esimerkiksi manuaalisin mittausten menetelmin voi olla operatiivisesti vaikeasti toteutettavissa ja taloudellisesti kannattamatonta, sillä esimerkiksi bromattujen palonsuoja-aineita sisältävien muovien tunnistamiseen yhdistetasolla ei ole soveltuvaa menetelmää. Tällä hetkellä yhdisteet on mahdollista tunnistaa vain laboratoriomenetelmin.

Oppaassa sanotaan: “Uudelleenkäytettäviin POP-yhdisteitä sisältäviin esineisiin on suositeltavaa liittää merkintä POP-yhdisteistä. Näin pystytään varmistamaan, että POP-jäte pystytään myöhemmin tunnistamaan käytöstä poistettaessa ja toimittamaan se asianmukaiseen jätteenkäsittelyyn.” Mikäli merkitseminen ei ole velvoittavaa vaan suositeltavaa, ei merkitsemisellä voida varmistaa, että POP-jäte tunnistetaan myöhemmin jätteenkäsittelyssä. Vastuu tunnistamisesta on oltava jätteenkäsittelijällä.

Luku 7: Kansallisen lainsäädännön POP-jätteitä koskevat velvoitteet

Jätteen tuottajan oikeudet ja velvollisuudet on syytä määritellä tarkemmin tuottajavastuunalaisten tuotteiden osalta. Tuottajalla on jätelain mukaan ensisijainen oikeus järjestää vastuulleen kuuluvien käytöstä poistettujen tuotteiden jätehuolto.

Tuottajavastuun osalta kierrätysketju alkaa, kun tuottajavastuun alaisen materiaalin viimeinen omistaja toimittaa sen tuottajayhteisön järjestämään vastaanottopaikkaan, jonka luonne riippuu tuottajavastuualasta. Mahdollisen esikäsittelyn jälkeen materiaalit siirretään

kierrätysoperaattorin käsittelylaitokseen, jossa materiaalin varsinainen kierrätysprosessi tapahtuu.

POP-yhdisteiden tunnistaminen ja käsittely tapahtuu käsittelylaitoksissa, joilla on kierrätysketjun toimijoista siihen paras kyky ja osaaminen. Ketjun aiemmat toimijat toteuttavat tunnistamista mahdollisuuksien rajoissa, esimerkiksi huomioimalla tiedossaan olevat, potentiaalisesti POP-yhdisteitä sisältävät komponentit materiaaleja käsitellessään. Kuten oppaassa todetaan, laajamittaista tunnistamista niiden ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista toteuttaa, vaan se tapahtuu vasta käsittelylaitoksella.

POP-yhdisteitä sisältävien materiaalien tunnistaminen on käytännössä haastavaa, sillä tietoa yhdisteitä sisältävistä materiaaleista tai niiden pitoisuuksista on tällä hetkellä huonosti saatavilla. Yksittäisten materiaalin osasten sisältämien pitoisuuksien mittaaminen puolestaan ei ole nykyteknologialla teknisesti tai taloudellisesti käytännössä mahdollista.

Esimerkiksi POP-yhdisteitä sisältävät romuajoneuvojen osat tunnistetaan ja erotellaan käsittelylaitoksissa parhaan saatavilla olevan tiedon mukaan. Tunnetut, todennäköisesti POP-yhdisteitä sisältävät romuajoneuvojätteet on kuvattu tunnistusoppaan liitteen taulukossa 4, joka

tarjoaa hyvän lähtökohdan tunnistamiselle. Lisäksi muita potentiaalisia POP-yhdisteitä sisältäviä komponentteja pyritään mahdollisimman hyvin arvioimaan ja tunnistamaan. Tämän jälkeen jätteet käsitellään varovaisuusperiaatetta noudattaen POP-jätteenä kunkin yhdisteen vaatimalla tavalla.

Oppaan kirjanpitovelvoitteissa on syytä täsmentää ohjeistusta eri jätejakeiden osalta. Esimerkiksi hajalähteistä kerätty ja osittain kuluttajien lajittelema SER voi potentiaalisesti aina sisältää laitteita tai laitteiden osia, joissa on käytetty POP-yhdisteitä. Jos jokainen tällainen kuorma määritellään varmuuden vuoksi POP-jätteeksi, menetetään suuri määrä uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen soveltuvaa materiaalia.

Nykyistä todennäköisten POP-jätteiden luetteloa on tärkeää ylläpitää ja täydentää, sillä se on ensisijainen tietolähde POP-yhdisteitä sisältävien komponenttien tunnistamiseen. Tehokkaamman POP-jätteen tunnistamisen saavuttamiseksi tulisi niitä koskevaa tietoa pyrkiä kuitenkin asettamaan saataville myös muista lähteistä. Paras tapa tähän olisi EU:n laajuinen tietokanta, jollaisen perustamista tulisi selvittää. Lisäksi teknisten mittausten menetelmien kehittyessä myös niitä voidaan laajemmin hyödyntää tunnistamisessa. POP-jätteiden tunnistamiseksi tarvitaan koko jätehuoltoketjun toimijoiden yhteistyötä ja tutkimusta.

Luku 8: Milloin POP-jäte on myös vaarallista jätettä?

Ei lausuttavaa.

Luku 9: POP-yhdisteitä sisältävän jätteen vienti ja tuonti

Laittomat jätesiirot ovat erityisen ongelmallisia tuottajavastuun toteutumisen, ympäristönsuojelun, sekä kotimaisten, asiallisesti toimivien jätesektorin yritysten kilpailukykyyn näkökulmasta. Laittomat jätesiirot ovat erityisen huolestuttavia juuri POP-jätteiden osalta, sillä POP-yhdisteiden tunnistaminen ja käsittely voidaan asianmukaisesti toteuttaa vain tuottajayhteisön ylläpitämässä virallisessa kierrätysjärjestelmässä.

Jätesiiroille asetettuja vaatimuksia ja lupamenettelyjä tulee tukea riittävän tehokkaalla valvonnalla. Tuottajayhteisöt tukevat mielellään viranomaisten valvontaa tietojenvaihdon tai muun yhteistyön kautta.

Luku 10: POP-jätteen käsittelyyn soveltuvia menetelmiä

Ei lausuttavaa.

Luku 11: Eräiden POP-jätteiden käsittelyyn liittyviä kysymyksiä

Oppaassa sanotaan: "(Bromattujen muovien) manuaalinen tunnistaminen voisi soveltua esimerkiksi sellaiseen SE-laitteiden tuottajavastuujärjestelmään, jossa esikäsitellään vain tietyn tuottajan tai tiettyjen tuottajien valmistamia tuotteita. Tällöin käsittelyketjussa on yleensä käytettävissä valmistajan toimittamaa yksityiskohtaisempaa tietoa alkuperäisten tuotteiden koostumuksesta." Sellaista SE-laitteiden tuottajavastuujärjestelmää, jossa esikäsitellään vain tiettyjen tuottajien valmistamia tuotteita, ei ole olemassa. Tuottajavastuujärjestelmät eivät voi valikoida keräykseen ja

esikäsittelyyn vain rajattujen tuottajien tuotteita. Kierrätykseen toimitetut materiaalit sekoittuvat tyypillisesti kierrätysprosesseissa useaan kertaan.

Luku 12: POP-yhdisteet eri jätevirroissa

12.1 Akut

Oppaan mukaan Iso-Britannian ympäristövirasto (Environment Agency) toimeksiannosta tehdyssä selvityksessä (WRc, 2023) on tutkinut lyijyakkujen muovikuorien sisältämiä bromattuja palonsuoja-aineita ja analyysien mukaan muovikuorien polypropeenifraktioista ei löytynyt POP-yhdisteiksi luokiteltuja bromattuja palonsuoja-aineita. Sen sijaan muita muovilaatuja sisältävästä fraktiosta löytyi POP-BDE-yhdisteitä yli POP-jätteen pitoisuusrajan.

Akkumuoveista vain PP-muovit toimitetaan tällä hetkellä kierrätettäväksi. Koska niissä ei ole havaittu näiden testien mukaan POP-yhdisteitä, PP-muovit voidaan toimittaa suoraan kierrätykseen, eikä siinä katsota olevan riskiä, että kierrätykseen päätyvässä PP-muoveissa olisi bromia sisältävä fraktiota tai että PP-muoveja tulisi erotella tai käsitellä POP-jätteenä.

Luku 13: Yhteenveto

Ei lausuttavaa.

Liitteet (yksilöi mitä liitettä kommentti koskee)

Ei lausuttavaa.

Muut kommentit

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta (TYNK) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja jättää asiantuntijalausunto luonnoksesta POP-jätteen käsittelyoppaaksi. Asiantuntijalausunto on koottu yhteistyössä neuvottelukunnan kolmentoista Suomessa toimivan tuottajayhteisön kanssa.

POP-sääntely koskee edustamistamme tuottajavastuualoista erityisesti ajoneuvoja, sähkö- ja SE-laitteita ja akkuja. Tämän lausunnon lisäksi pyydämme huomioimaan tuottajayhteisöjen alakohtaisesti erikseen lausuntopalveluun toimittamat huomiot.

Jätelain mukainen tuottajavastuu on kiertotalouden supervoima ja tärkeä osa yritysvastuuta. Se velvoittaa tuottajavastuun alaisten tuotteiden valmistajat ja maahantuoja huolehtimaan markkinoille saattamiensa tuotteiden jätehuollosta ja kierrätyksestä. Tuottajayhteisöt ovat maahantuojien ja valmistajien perustamia yhteisöjä, jotka hoitavat tuottajavastuunvelvoitteet jäsenikseen liittyneiden tuottajien puolesta. Tuottajavastuun alaisille tuotteille on Suomessa järjestetty valtakunnallinen keräysverkosto, jonka kautta kulkee vuodessa yli kaksi miljoonaa tonnia jätettä uudelleenkäyttöön, kierrätykseen ja hyödyntämiseen, eli tukemaan Suomen kiertotaloutta. Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta on Suomessa toimivien tuottajayhteisöjen asiantuntijaverkosto, joka pyrkii vaikuttamaan siihen, että tuottajavastuu saadaan Suomessa toteutumaan mahdollisimman tehokkaasti.

Kunnioittavasti

Olli Alanen

Puheenjohtaja

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK:n jäsenet

Akkukierrätys Pb Oy

ERP Finland ry

FLIP ry

Recser Oy

SELT ry

SER-tuottajayhteisö ry

Sumi Oy

Suomen Autokierrätys Oy

Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy

Suomen Keräystuote Oy

Suomen Pakkaustuottajat Oy

Suomen Palautuspakkaus Oy

Suomen Rengaskierrätys Oy

Holma Maija

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta